

Putování skřítky Čeřínka

Dobrodružství vodního skřítky ve vodách NP České Švýcarsko

Říčka se narodila v podhůří z několika pramínků, které spojeny vytvořily malý potůček, spěchající krajinou pískovcových skal. Ta maličká bystřinka dosahovala šíře dvou spojených dlaní a vody v ní bylo jen tak vrabci pod bříško.

Tady žil vodní skřítek Čeřínek, maličký mužíček, jen o málo větší než lidský prst. Tak maličkému tvorečkovi hrozilo v přírodě nebezpečí. Ve dne by byly lákavým soustem pro věčně hladovou lišku. V noci výr, vládce temného lesa, by s chutí povečeřel neobvyklý úlovek.

Jenomže vodní víla Stříbrovlnka, maminka skřítky Čeřínka, dala svému synkovi do vínku dvě vlastnosti, které ho od takové pohromy spolehlivě chránily. Uměl se udělat neviditelným jak pro lidské, tak pro zvířecí oči. A také rozuměl řeči zvířat. Těch na zemi, ve vzduchu i ve vodě.

Tak ten vodní skřítek žil v maličké říčce Kamenici a bylo mu smutno. Toužil po společnosti ryb a dalších vodních tvorů, ale v malém potůčku by se ani bystrý pstruh neotočil a ještě by si o kamínky na dně odřel bříško.

Jedné májové noci se Čeřínkovi tak stýskalo po společnosti, že opustil svůj pelíšek pod vymletým břehem a pustil se po proudu Kamenice. Na nebi zářily tisíce hvězd a vodní skřítek se vydal na svou dobrodružnou cestu.

Dobře se mu cestovalo. Proud ho unášel a odvážný vodní cestovatel si pomáhal rukama s prsty spojenými plovacími blánami.

Kamenice se postupně rozšiřovala, rozšiřovalo se i údolí, kterým protékala, tok se místy zklidňoval a tvořil hluboké tůně. Když hvězdy na východě začaly blednout, unavený Čeřínek přistál u břehu, strmém a hlinitém. Klouzalo to při stoupání, ale Čeřínek nepovolil. Dolezl k jakési díře. Váhal, má – li vlézt dovnitř, ale pak mu jeho skřítkčí smysly pověděly, že žádné nebezpečí nehrozí. Vlezl dovnitř, chodbička byla asi metr dlouhá a na konci se rozšiřovala. Vodní skřítek objevil opuštěné hnízdo ledňáčka říčního. V rozšířeném prostoru bylo nastláno suchou trávou, do ní se zahrabal a únavou hned usnul.

Když se probudil, byl už jasný den. Vykoukl otvorem v noře a údivem spráskl ruce s plovací blankou. To nebyla Kamenice – potůček, jak ji Čeřínek znal, to byla skutečná říčka, která pod ním tekla, široká několik metrů, břehy lemovaly vzrostlé olše a široké listy devětsilu. Kolem toku se prostíraly zelené louky a až za nimi se k nebi tyčily pískovcové skály.

Skřítek pohlédl na hladinu, kde se tvořily malé kroužky. A pak ho uviděl. Statný pstruh se vymrštil nad hladinu a chytil neopatrný hmyz, který se odvážil blízko k vodě. „Konečně kamarád“, zajásal náš malý hrdina. Sklouzl po zadečku po svahu do vody. V ten moment u něho byla červeně a černě tečkovaná ryba. Vzájemně se okukovali až se pstruh zeptal:

„Kdopak ty jsi? Takovou divnou rybu jsem tady nikdy neviděl. „Však také nejsem žádaná ryba.“, opáčil skřítek. „Jmenuji se Čeřínek, jsem vodní skřítek a hledám nějaké kamarády.“ „Tak to se můžeme skamarádit.“, zvolal nadšeně pstruh, „Já jsem tady z našeho rodu sám, ostatní jsou níž po proudu.“ A tak začalo přátelství vodního skřítky Čeřínka a pstruha Potočáka.

Jendou vyhlížel Čeřínek ze své nory a liboval si v teple jarního sluníčka. V tom se vedle něho smýkl do vody nějaký hrozně dlouhý tvor, vklouzl do vody a klikatým pohybem plaval na druhý břeh. Tam vylezl z vody a zmizel v trávě. Skřítek nelenil, sklouzl do vody a rovnou k Potočákovi, který sídlil pod kořenem olše. „Potočáku, Potočáku, já jsem viděl nějaké hrozně dlouhé zvíře“, sděloval Čeřínek vyděšeně pstruhovi. „A to zvíře bylo šedozelené, nemělo nohy, a za hlavou mělo dva žluté pŕlměsíčky“, roztáhl pstruh tlamku v úsměvu. „Ano, ano“, horlivě přikyvoval skřítek. „Tak kamaráde, to byla užovka Zlatouška, té se nemusíš bát. Ta má spadeno tak na nějakou žabku, pulce nebo myšku, a protože dobře plave, jak jsi viděl, tak popadne i nějakou neopatrnou malou rybku“, ujišťoval Potočák Čeřínka.

„Ostatně, ona má teď jiné starosti. Hledá nějakou kupku staré trávy, nebo tlejícího listí, aby mohla naklást vajíčka.“ A když viděl Čeřínkův nechápavý pohled dodal. „Stará tráva nebo listí se tleníím zahřívají a to teplo je potřeba k tomu, aby se z vajíček vylíhly malé užovky.“ Skřítek si všechny rozumy rovnal v hlavičce, a pak se ještě zeptal. „A jak se vůbec ten, jak jsi říkal had, dokáže pohybovat, když nemá ani nohy, ani křídla a dokonce ani ploutve?“

I na to věděl moudrý pstruh odpověď: „Hadi se pohybují stahováním svalů v celém těle. A věř mi, že někteří jsou hodně rychlí.“

Skřítek a ryba si ještě chvíli povídali, a pak si Čeřínek vzpomněl. „Včera před setměním jsem se byl projít po břehu a potkal jsem něco hrozně ošklivého, bachratého s vypoulenýma očima, na kůži s takovými puchýřky. Otvíralo a zavíralo to pusou, tak jsem raději utekl domů.“ „Tak to jsi potkal ropuchu Bradavičku. To je žába. Ta by ti neublížila. Ta má ráda hmyz. Přes den je někde schovaná pod kořeny stromů nebo v hromadě kamení a večer vylézá na lov. Jenom se jí nikdy nedotýkej. Ona z kůže vylučuje takovou šťávu, která je trochu jedovatá. Ale jinak je ropucha jako všechny žáby užitečná, protože se živí hmyzem, a to i tím škodlivým. Žáby to mají vůbec složité. Když jsou dospělé, tak žijí na suchu a dýchají plícemi, ale vajíčka kladou do vody. Tam se z vajíček vylíhnou pulci a ti se svým rodičům vůbec nepodobají. Dýchají žábami jako ryby a mají jenom ocásek, vyvinou se jim plíce a z vody vyleze malá, ale přece jen skutečná žába.“ Pak jim narostou zadní nožky, pak přední a upadne jim ocásek.

Ryba a skřítek si ještě chvíli povídali o všem možném a pak se Čeřínek zeptal: „Říkal jsi, že jsi tady svého rodu sám, a že ostatní pstruzi jsou níže po proudu. Řekneš mi proč?“

Potočák několikrát pohnul ocasní ploutví a pak odpověděl: „Pravda, je tady sice méně potravy než, kde přebývají moji druzi, ale zato tady nehrozí, že sem zavítá vydra. Ta sice žije lán světa po proudu, ale čas od času vystoupí proti vodě a mezi pstruhy a lipany si vybírá svou daň. A já se jí moc bojím, nechci skončit mezi jejími ostrými zuby.“ „Když viděl, že skřítek

nic nechápe, pokračoval: „Vydra Hvízdalka je velká šelma, která výborně plave a živí se hlavně rybami. Dohoní skoro každou rybu. Ještě že vyder není mnoho. To by nám rybám bylo ouvej.“ „A proč se jmenuje Hvízdalka?“, byl zvědavý skřítek. „Protože se ozývá různým hvízdáním. Při nebezpečí, při dorozumívání s partnerem nebo mláďaty.“ Čeřínek se ještě zeptal: „A ublížila by i mně? „Ano, ale ty se přece umíš udělat neviditelným“. Malý mužíček pokýval hlavičkou a umínil si, že si na toho hrozného tvora stejně dá pozor.

Nazítří se na vlhkém břehu procházel pod baldachýnem velkých listů kapradin, když potkal podivného tvora. Trochu se podobal drakovi z pohádek, které mu vyprávěla maminka Stříbrovlnka, když byl maličký. Byl celý černý, pokrytý žlutými skvrnami. Batolil se na krátkých křivých nožkách, a když uviděl Čeřína zabrumlal: „Všechny mouchy a žížaly jsou moje. Nikomu nice nedám. Já jsem mlok Brumla a lidé mi říkají mlok obecný. A kdo jsi ty?“ „ Já jsem vodní skřítek Čeřínek. A mouchy ani žížaly nejím“. „To je dobře, protože všechny mouchy a žížaly jsou moje!“ Zahuhlal mlok Brumla.“ Však si je nech, já o ně nestojím, ještě jednou mloka Brumlu ujistil Čeřínek. „Mohu si tě alespoň pohladit?“, zeptal se v návalu přichylnosti skřítek. „Ani nápad“, vybafl mlok. „Mám jedovatou kůži a moc by tě pálily oči!“ Čeřínek se raději otočil a odcházel od nevrleho tvora. Do šustění spadaneho listí, kterým se mlok prodíral zaslechl ještě skřítek vzdalující se brumlání: „Všechny žížaly a mouchy jsou moje!“

Čeřínek a Potočák si zase jednou povídali v porostu lakušníku, když kolem nich po dně říčky proběhl pták s bílou náprsenkou. Pstruh předešel skřítkovu otázku: „Podívej, skorec Vodochodec!“ Čeřínek se na pstruha tázavě podíval a ten hned pokračoval: „Tenhle skorec vodní, jak mu lidé říkají, je opravdu zvláštní pták. Umí sice létat, ale potravu, vodní hmyz, larvy i plůdek ryb si hledá na dně potoků a říček. Aby ho nestrhl proud, přidržuje se ostrými drápkami na prstech nohou.“ „A tomu voda nepromáčí peří?, zeptal se Čeřínek. „On má mazové žlázy a tukem z nich si mastí peří, a tak mu voda na kůži nepronikne. Jako třeba husy nebo kachny“, věděl Potočák.

Jednoho letního rána probudilo Čeřína pronikavé hvízdání. Notně se polekal, když si vzpomněl na Potočákovu vyprávění o vydře Hvízdalce. Opatrně vyhlédl ze své nory a uviděl létat nad vodou krásně zbarveného ptáka. Měl zavalité tělo, krásně modrý hřbet a křídla a oranžové břicho. Byl o něco větší než vrabec a on byl původce toho hvízdání. Chvilí poletoval nad Kamenicí, a pak usedl na suchou větev jívy, která trčela nad vodou. Úplně znehybněl, až si skřítek myslel, že usnul. Náhle se pták vrhl po hlavě do vody, úplně se ponořil, aby se vzápětí vynořil s rybkou v dlouhém zobáku. Zatřepetal křídly, a na hladinu spadly kapky vody. Pak se rozletěl po proudu říčky. Čeřínek vyklouzl z nory a spěchal za Potočákem. Vyprávěl, jakou barevnou krásu viděl a pstruh mu odpověděl: „To byl ledňáček Rybáček. Lidé mu říkají ledňáček říční, ale žije v blízkosti potoků a říček. Měl bych se na něj zlobit, protože si občas dopřeje i malého pstroužka, ale tak už je to v přírodě zařízeno. Někteří lidé – rybáři ledňáčka nemají rádi, protože se živí malými rybkami, ale to je špatné myšlení, lidé přece nemohou

chtít všechno jen pro sebe“, moudře usoudil pstruh a vymrštil se po neopatrné mouše, která se odvážila blízko hladiny.

Když se vrátil ke skřítkovi, chvíli nic neříkal a vychutnával si úspěšný lov. Potom povídá: „Čeřítku, svěřím ti tajemství. Dnes večer nechod' spát. Na louce na protějším břehu se bude konat slavnost.“ „A jaká slavnost? Já jsem ještě na žádné nebyl“, byl zvědavý Čeřínek. „Po setmění se bude konat slavnost světlušek“, odpověděl tajemně Potočák. „A kdo je to ten světlušek?“, vyzvídal skřítek. „Ta světluška, ty popleto, to je malá muška, která svítí“, poučoval pstruh. „Budou jich tam stovky, možná tisíce“, dodal.

Tak Čeřínek poděkoval, a že si musí jít hned zdřímnout, aby se mu nechtělo spát a tu světelnou slávu viděl. Se zapadajícím sluncem se probudil, vklouzl do vody a přeplaval na druhý břeh. Vylezl do koruny staré olše a čekal. Když už byla úplná tma, jen na západním nebi zůstal světlý proužek, začala se objevovat první světélka. Některé svítily v trávě a nehýbala se, jiná poletovala nad zemí, některá i několik metrů. Bylo jich plno a bylo to krásné. Vodní skřítek nikdy nic takového neviděl, a tak vydržel až do konce představení. Hodinu po půlnoci světlušky přestaly létat a svítit. Čeřínek sklouzl ze stromu a plaval k Potočákovi, aby nu čerstvý dojem vylíčil.

Byl také zvědavý, proč některé světlušky nelétaly a jen seděly v trávě. Moudrý pstruh věděl všechno, a tak mu odpověděl.: „Ty světlušky, které nelétaly, to byly samičky, samečci létat umějí. A samečci létají, aby našli samičku, která se jim bude nejvíc líbit a s tou se potom skamarádí.“

Léto uteklo jako voda, tažní ptáci postupně odlétali a malíř podzim vymaloval listy stromů žlutými, oranžovými a červenými barvami. Avšak ta barevná krása má krátké trvání. Brzy přiletí nemilosrdný severák a všechnu tu barevnou nádheru strhá a rozfouká do všech koutů.

Jednoho takového jasného podzimního dne povídá Potočák Čeřínkovi: „Brzy se budeme muset rozloučit.“ Na Čeřínkův smutný a tázavý pohled pokračoval: „Zanedlouho připlují moji kamarádi pstruzi z dolního toku a potáhneme proti proudu na písčité mělčiny, kde naklademe jikry a z nich se na jaře vylíhnou malí pstroužci. To je naše poslání, postarat se o budoucnost našeho rodu.“

„A kdy se zase uvidíme?“, zeptal se smutně Čeřínek. „Na jaře“, odpověděla vesele tečkovaná ryba. „Neboj, to nám uteče, ty budeš v zimě spát, já zimu proklímám ve svém bytečku pod kořenem a na jaře až půjde sněhová voda, poplujeme za novým dobrodružstvím.“

Potočák zamával Čeřínkovi ocasní ploutví a odplul s hejnem dalších pstruhů proti proudu Kamenice. Vodní skřítek vlezl do svého pelíšku v ledňáččí noře, zachumlal se do suché trávy a brzy usnul. Dobře se mu spalo.